

**คุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียน
ในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอชาร์ตร เขตกรุงเทพมหานคร**
**The Quality of Work Life of Teachers
of Saint Paul de Chartres Sisters Schools, Bangkok.**

วัลลิกา ศรจันทร์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร เขตกรุงเทพมหานคร และ 2) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานกับตัวแปรส่วนบุคคล ของครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ประชากรที่ใช้ศึกษาได้แก่ ครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 762 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ปรับจากแบบวัดคุณภาพชีวิตการทำงาน ของริชาร์ด อี วอลตัน (Walton, 1975) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ ค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร เขตกรุงเทพมหานคร มีคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านการบูรณาการด้านสังคม ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านธรรมเนียมในองค์กร ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน และด้านการเกี่ยวข้องกับสังคม มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่นๆ และด้านการได้ค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของครูกับตัวแปรส่วนบุคคล พบว่า รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และสถานภาพทางครอบครัว ของครูแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนครูที่มีเพศ และอายุแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิตการทำงาน, โรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอชาร์ตร

Abstract

The purposes of this research were to study the quality of work life of teachers of Saint Paul de Chartres Sisters Schools, Bangkok and to compare the quality of work life of teachers classified by gender, age, income, educational level, working experience, and marital status. The population was teachers working in Saint Paul de Chartres Sisters Schools, Bangkok. The research instruments were 5-point Likert scale questionnaires adapted from Richard E. Walton. Statistics employed for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance.

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

Results this study indicated that: 1) The overall quality of work life of teachers in Saint Paul de Chartres Sisters Schools, Bangkok was in the high level. Moreover, the high level quality of work life was found in the area of safe and health supportive environment, social support, personal development, morale organization, security and career path, and community relations, where as the balance of working, life and another side of life and fair payment having moderate quality. 2) The quality of life of teachers in term of income, educational level, working experience, and marital status were found significantly different.

Keywords : Quality of Work Life / St. Paul de Chartres Sisters Schools.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณภาพชีวิตการทำงาน (quality of work life) มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับบุคคลในวัยยุคปัจจุบัน เพราะคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญเป็นต้นทุนทางสังคมที่มีคุณค่า ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่อยู่ในระบบการทำงาน ต้องทำงานเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้และตอบสนองความต้องการพื้นฐาน เมื่อคนต้องใช้ชีวิตอยู่ในที่ทำงานเป็นส่วนใหญ่จึงควรมีสภาวะการทำงานที่เหมาะสมทำให้เกิดความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้สึกมั่นคง ทั้งสภาวะทางกาย สภาวะทางอารมณ์ สภาวะทางจิตวิญญาณ และสภาวะทางสังคม คุณภาพชีวิตการทำงานมีผลต่อการทำงานมาก กล่าวคือ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่องาน และทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างในเรื่องสุขภาพจิต ช่วยให้ชีวิตเจริญก้าวหน้า มีการพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพขององค์กร และยังช่วยลดปัญหาการขาดงาน การลาออก ลดอุบัติเหตุ และส่งเสริมให้ได้ผลผลิตและการบริการที่ดี ทั้งคุณภาพและปริมาณ คุณภาพชีวิตการทำงานส่งผลต่อองค์กร 3 ประการคือ ประการแรก ช่วยเพิ่มผลผลิตขององค์กร ประการที่สอง ช่วยเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานตลอดจนเป็นแรงจูงใจในการทำงาน ประการสุดท้าย คุณภาพชีวิตการทำงานจะช่วยปรับปรุงศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานด้วย ซึ่งในการทำงาน ประการสุดท้าย คุณภาพชีวิตการทำงานจะช่วยปรับปรุงศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานด้วย ซึ่งในการทำงานจะเน้นไปที่การสร้างความสุขสบายใจ สภาพแวดล้อม การทำงานที่ปลอดภัย โดยเฉพาะการพยายามสร้างให้คนทำงานมีความสุขกับงาน (Cascio, 2003, pp. 27-28) อันจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความคิดสร้างสรรค์ที่ดี ซึ่งส่งผลไปสู่แรงจูงใจในการทำงานมากขึ้นด้วย ในการทำงานจะพบปัญหาต่างๆ เป็นต้นว่า ขาดความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ขาดความมั่นคงในหน้าที่การงาน ขาดเวลาส่วนตัว ไม่ได้รับความยุติธรรมไม่ได้รับการพัฒนาและการเรียนรู้ งานหนักเกินไป และขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้บังคับบัญชา ปัญหาเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการพิจารณาแก้ไขจะบั่นทอนจิตใจและมีผลถึงระบบการทำงาน นิคาร์ตัน ศิลปเดช (2540, น.165-167) ได้อธิบายลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ไว้ว่า การรู้จักร่วมมือกับผู้อื่นในการกระทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยมีจิตสำนึกร่วมรับผิดชอบ คำนึงถึงความทุกข์ยากของผู้อื่น รู้จักเสียสละ และบำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม เพื่อความเป็นธรรมในสังคมด้วยความเต็มใจ มีสติปัญญาที่จะศึกษาและเฝ้าหาความรู้ มีความขยันซื่อสัตย์สุจริต ประหยัดอดออม มีระเบียบวินัย รู้จักพึ่งตนเอง และยังให้ได้แนวคิดที่ว่า บุคคลที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์เป็นพื้นฐานช่วยให้สังคมเกิดคุณภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) มาตรา 6 ที่ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีพ สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข ปรัชญาการศึกษาคาทอลิก คือ การฝึกอบรมพัฒนาคนให้เป็นคนดี เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และศีลธรรมทั้งแบบรายบุคคลและหมู่คณะโดยยึดหลักคำสอนของศาสนา เป็นหลักในการจัดการศึกษา การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือ

สำคัญของผู้และผู้และสังคม ที่จะฝึกสอนให้คนเกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง เป็นคนดี เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในฐานะเป็นสมาชิกและเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น

จากการศึกษาสภาพที่แท้จริงทั่วไปของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา พบว่า การพัฒนาการผลิตครู และอบรมครูประจำการอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ อันเป็นผลเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจ งบประมาณครูประจำการขาด โดยเฉพาอย่างยิ่งครูไม่ได้รับการพัฒนาความรู้มานานกว่า 5 ปี ด้านคุณภาพครูที่ผลิตออกมามีคุณภาพต่ำ จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ปัญหาสำคัญในการพัฒนาครูประจำการ คือ ขาดระบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพเพราะงบประมาณจำกัดและงบประมาณการพัฒนาครูขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจของประเทศ การอบรมพัฒนาครูไม่ตรงกับความต้องการของครู การอบรมเน้นทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติขาดการติดตามและประเมินผลของครู ปัญหาด้านปฏิบัติงานของครู คือ มีภาระงานมากและหลากหลาย ครูมีแรงจูงใจในการทำงานต่ำ ต้องการเปลี่ยนงาน ได้รับเงินเดือนและสวัสดิการต่ำ ขาดความรักและความผูกพันในงานวิชาชีพครู การศึกษาต่อของครูในระดับสูงขึ้นยังมีจำนวนน้อยในแต่ละปี

สถาบันการศึกษาโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต มีบทบาทในการรับใช้สังคมไทยมาเป็นเวลานาน ด้วยความมุ่งมั่นที่จะให้การศึกษาระดับที่มีคุณภาพแก่เยาวชนไทย ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และเพียบพร้อมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรมที่งดงามในการดำรงชีวิต และสร้างสรรค์ประโยชน์ให้สังคมซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของคุณภาพชีวิตการทำงานของครู เพราะครูมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยสถานศึกษาควรคำนึงถึงจิตใจของครู ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับครู ผู้บริหารควรใส่ใจกับชีวิตความเป็นอยู่และครอบครัวของครู พร้อมทั้งจะช่วยเหลือครูตามความสามารถ เพราะถ้าครูยังมีความกังวลเรื่องครอบครัวก็อาจจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของตน ดังนั้น สิ่งแรกที่ผู้บริหารควรทำคือช่วยครูก่อนให้ครูมีพอกิน โดยพิจารณาว่าเงินเดือนของครูพอเลี้ยงครอบครัวหรือเปล่าตามอัตราในท้องถิ่น สถานศึกษาควรพัฒนาครูโดยส่งครูไปสัมมนาและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้ครูทั้งหมด ทั้งค่าเดินทาง ค่าสัมมนา ซึ่งเป็นขวัญและกำลังใจที่สถานศึกษามอบให้กับครู ขณะเดียวกันผู้บริหารควรคำนึงถึงสุขภาพของครู รวมทั้งการจัดตารางการสอนให้ครูมีเวลาว่างเพียงพอที่จะศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง (เชษฐา ไชยเดช, 2550, น.89)

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่าครูที่ดีที่สังคมต้องการจะต้องมีคุณธรรม และจริยธรรม รักและศรัทธาในอาชีพครู เสียสละทั้งกำลังกายและกำลังสติปัญญาเพื่อพัฒนาศิษย์ให้เป็นคนดีของสังคม และการที่ครูจะเป็นคนที่ดีได้มีปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการเช่นคุณลักษณะส่วนตน ความรักศรัทธาในอาชีพครู ความพร้อมด้านเศรษฐกิจและสังคม และการมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพให้เยาวชนไทยซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศมีคุณภาพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความต้องการที่จะศึกษาว่า ครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต เขตกรุงเทพมหานคร มีคุณภาพชีวิตการทำงานในระดับใด และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานของครูแตกต่างกัน ซึ่งผลของข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาจะนำมาเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการด้านการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานของครูอย่างเต็มความสามารถอันจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนที่เป็นผลิตผลของโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน ของครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงาน ของครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และสถานภาพทางครอบครัว

สมมุติฐานของการวิจัย

ครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอลเดอ ชาร์ต เขตกรุงเทพมหานคร ที่มี เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และ สถานภาพทางครอบครัว ที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2551 จำนวน 5 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 762 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกนที่ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 จาก ประชากร 762 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 300 คน จากนั้นใช้การเทียบสัดส่วน ตามจำนวนครูในโรงเรียน เพื่อกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ตามสัดส่วนจำนวนประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และสถานภาพทางครอบครัว ลักษณะคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษา คุณภาพชีวิตการทำงานของครู ผู้วิจัยได้ปรับมาจากแบบสอบถามวัดคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมที่สร้างโดยนายอารี สังข์ศิลป์ชัย (2548, p.62, p.65) ซึ่งใช้เกณฑ์วัดคุณภาพชีวิตการทำงานบางตัวของ (Richard E.W.) นำตัวบ่งชี้มาศึกษาวิเคราะห์หาข้อกระทบเชิงพฤติกรรม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญกำหนดค่า การยอมรับแก้ไขปรับปรุง IOC (Item Objective Congruence Index) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.8 ถึง 1.00 ตามเกณฑ์วัดคุณภาพชีวิตการทำงานทั้ง 8 ด้าน มาเป็นข้อคำถามจำนวน 43 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต เขตกรุงเทพมหานคร โดยจะนำเสนอและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ มีดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปใช้ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)
2. วิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต กรุงเทพมหานคร ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ใช้สถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มตัวอย่าง (t-test) และ F-test ด้วยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้ Least Significant Difference หรือ LSD. กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 92.3 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี มากที่สุด รายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 72.3 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 10 ปี และมากกว่าครึ่งหนึ่งมีสถานภาพโสด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน

คุณภาพชีวิตการทำงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานที่อยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านการบูรณาการด้านสังคม ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านธรรมเนียมในองค์กร ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ด้านการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสังคม ส่วนด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่นๆ และด้านการได้ค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของครูจำแนกตามตัวแปรปัจจัยส่วนตัว

การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของครูจำแนกตามตัวแปรปัจจัยส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และสถานภาพทางครอบครัว สรุปได้ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตการทำงานของครูจำแนกตาม เพศ และอายุ พบว่า ครูที่มีเพศ และอายุต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05
2. ครูที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูที่มีรายได้ต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตการทำงานต่างกัน ในด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่นๆ และด้านการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสังคม
3. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตการทำงานต่างกัน ในด้านการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสังคม
4. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวม ไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกันในด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ด้านบูรณาการด้านสังคม ด้านธรรมเนียมในองค์กร และด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่นๆ

5. ครูที่มีสถานภาพต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูที่มีสถานภาพต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตการทำงานต่างกัน ในด้านธรรมเนียมในองค์กรและด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่นๆ

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอลเดอ ชาร์ต กรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนเครือภคินีเซนต์ปอลเดอ ชาร์ต

ผลจากการศึกษา พบว่า ครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอลเดอ ชาร์ต มีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมี 2 ด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง และเป็นปัจจัยค่าจุน ส่วนใหญ่ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังพบว่าครูมีความพึงพอใจในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต กรุงเทพมหานคร ได้ทำงานด้านการศึกษาอบรมให้แก่เยาวชนทุกระดับโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางศาสนา ฐานะและเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยเป็นเวลามากกว่า 100 ปี (คณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต, 2534, น.78) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg อธิบายว่า องค์ประกอบทางการจูงใจจะต้องมีค่าเป็นบวก จึงจะทำให้บุคคลมีความพึงพอใจในงานขึ้นมาได้ แต่ถ้าค่าเป็นลบก็ จะไม่ทำให้บุคคลพึงพอใจในงาน ส่วนองค์ประกอบทางด้านสุขอนามัยนี้มีหน้าที่ค่าจุนหรือบำรุงรักษาบุคคลให้มีความพึงพอใจในงานอยู่แล้ว แต่ควรรักษาให้อยู่ในระดับที่พอดี หากมีปัจจัยด้านนี้มากก็จะไม่จูงใจหรือกระตุ้นให้คนทำงานมากขึ้นแต่อย่างใด ฉะนั้นองค์กรควรจะต้องสนองความต้องการของพนักงาน เพื่อให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในการทำงาน โดยที่ความพึงพอใจในการทำงานเป็นสิ่งที่บอกได้ถึงการผลิตคุณภาพชีวิตในการทำงาน ซึ่งองค์กรสามารถตอบสนองความต้องการทั้งหลายของพนักงานได้ เช่น การได้รับค่าจ้างเงินเดือนที่เพียงพอ หรือจัดให้มีสถานที่ทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ความปลอดภัย การจัดกิจกรรม งานสังสรรค์ การแข่งขันกีฬาหรือให้รางวัลแก่พนักงานที่มีผลงานดีเด่น เปิดโอกาสให้พนักงานได้มีการใช้ความสามารถและทำงานให้ได้ผลสำเร็จของงานเป็นต้น นอกจากนี้ผลการศึกษา พบว่า

1. ด้านการได้ค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ ครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต มีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่าส่วนมากอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนเครือภคินีเซนต์ปอลเดอ ชาร์ต เป็นโรงเรียนเอกชนไม่ได้รับการสนับสนุนจากทางรัฐบาล ครูมีภาระรับผิดชอบในงานอื่นจึงไม่มีเวลาไปหารายได้พิเศษ และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โลกาภิวัตน์พร้อมด้วยกระแสบริโภคนิยม เนื่องจากสถานะทางสังคม ครอบครัวแตกต่างกัน ค่าครองชีพสูงขึ้นและเงินเดือนที่ได้รับไม่เพียงพอกับการดำเนินชีวิตตามสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน แต่ครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ได้รับสวัสดิการต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้เมื่อเทียบกับโรงเรียนอื่นซึ่งอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากมาจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นนักบวช ยึดคำสั่งสอนของศาสนา และตามจิตตารมณ์ของคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ในหัวข้องานบำรุงรักษาบุคลากร โดยมีการให้บริการ การสงเคราะห์ และสวัสดิการ ได้แก่ จัดพาหนะหรือให้พาหนะในการรับ-ส่ง เมื่อไปทำกิจกรรมนอกสถานที่ การตรวจรักษาสุขภาพประจำปี บริการเงินฉุกเฉิน ครูที่สมรส ครูที่ลาอุปสมบท ครูที่ประสบอุบัติเหตุ เงินช่วยครู คู่สมรส บุตรครุรวมทั้งบิดามารดาของครู เมื่อถึงแก่กรรม เยี่ยมครูที่ป่วยไข้ คลอดบุตร และสงเคราะห์บุตรครูด้านการศึกษา มีอาหารกลางวันบริการ ให้เครื่องแบบครูปีละ 2 ชุด จัดงานเลี้ยงสังสรรค์ให้อย่างต่อเนื่องปีละ 2 ครั้ง เงินโบนัสประจำปี เงินบำเหน็จครูลาออกเมื่อทำงานตั้งแต่ 5 ขึ้นไป และเมื่อครูเกษียณอายุ ทัศนศึกษาภายในประเทศและต่างประเทศ เงินตอบแทนบุคลากรที่ช่วยกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน
2. ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและ

ส่งเสริมสุขภาพ ครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร มีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากทางโรงเรียนให้ความสำคัญกับการรักษาความสะอาดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนมีขนาดใหญ่ มีความมั่นคงและก่อตั้งมาเป็นเวลานาน ปลุกฝังความมีระเบียบวินัยการรักษาความสะอาดให้กับบุคลากรในโรงเรียนและพนักงานเอาใจใส่ รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเปรียบเสมือนบ้าน โรงเรียนมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยและเพียงพอ ในด้านสิ่งแวดล้อมภายในและนอกโรงเรียน มีแสงสว่าง การรักษาความปลอดภัย การป้องกันอุบัติเหตุ ไม่มีมลภาวะที่เป็นพิษในด้านเสียงและกลิ่น ไม่มีอันตรายต่อสุขภาพ

3. ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร มีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก อันเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาในวิชาชีพ โดยให้ครูได้เข้ารับการอบรม ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทางโรงเรียนจัดทุนในการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองได้ตรงตามความรู้ความสามารถ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูเสนอความคิดริเริ่มใหม่ๆ และสนับสนุนงบประมาณเพื่อศึกษาดูงาน สามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอน ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ โรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอลเดอ ชาร์ต มุ่งมั่นที่จะให้การศึกษาดุริยางคศิลป์ที่มีคุณภาพแก่เยาวชน ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเพียงพอไปด้วยคุณธรรมจริยธรรมที่ตงามในการดำรงชีวิตและสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคม

4. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร มีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนก่อตั้งมานาน มีความมั่นคงสูง จะเห็นได้จากครูมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีจำนวนถึง 204 คน จากกลุ่มตัวอย่าง 300 คนย่อมมีความรัก ความผูกพันในอาชีพจึงมีโอกาสในการจ้างงานอย่างต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนให้ทำงานที่สำคัญ มีการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งงาน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ได้สร้างบรรยากาศแห่งความรัก ความเมตตา ความอบอุ่น ความผูกพัน ทำให้ครู นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครองสามารถสัมผัสได้ เกิดความมั่นคงในชีวิต

5. ด้านการบูรณาการด้านสังคม ครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร มีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่ได้รับความคิดเห็นมากที่สุดคือการได้รับความช่วยเหลือจากผู้บังคับบัญชา เหมือนที่กล่าวมาแล้วว่า โรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร บริหารโดยนักบวชหญิง คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ตลอดชีวิตของภคินีเป็นการแพร่ธรรม แต่ละคนเป็นพยานยืนยันถึงพระคริสตเจ้าตามสภาพของตน การดำเนินชีวิตที่ถวายแล้วแต่พระเป็นเจ้าในความเชื่อและเมตตาธรรม โดยไม่ใจแคบและแข็งกระด้าง จะทำให้แสงแห่งความปิตติยนิดี ในการถวายตนอย่างสิ้นเชิงแด่พระเป็นเจ้าเป็ล่งรักมืออย่างเด่นชัด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็มีเพียงข้อเดียว กับที่ครูมีความเห็นอยู่ในระดับปานกลางคือ ได้รับคัดเลือกหรือเสนอชื่อเป็นหัวหน้าคณะทำงาน เนื่องจากไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร

6. ด้านธรรมเนียมปฏิบัติของครู ครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในทุกข้อและข้อที่มีแบบแผนและบรรทัดฐานในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งนี้เพราะ เหมือนที่กล่าวมาแล้วว่า โรงเรียนก่อตั้งมานาน มีขนาดใหญ่ มีชื่อเสียง มีความมั่นคงสูง มีการดำเนินงานที่เป็นระบบ ตามโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเป็นแนวทางเดียวกันทุกโรงเรียนในเครือ ซึ่งได้วางแผนร่วมกัน มีการตัดสินใจในการปฏิบัติงานด้วยตัวเอง และในข้อที่ให้สิทธิในเสนอการบริหารงบประมาณ/โครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร เป็นโรงเรียนเอกชน ในการบริหารด้านงบประมาณของโรงเรียนขึ้นอยู่กับผู้บริหารของโรงเรียนเป็นผู้พิจารณา

7. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่น ๆ ครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ แต่มีเวลาในการปฏิบัติงานเสร็จทันตามกำหนด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูได้รับการปลูกฝังด้านความรับผิดชอบ ทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มความสามารถและเข้าใจ

ระบบการทำงานตามนโยบายของโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ปฏิบัติตามคำสอนของนักบุญเปาโล ที่ว่า "เป็นทุกอย่างสำหรับทุกคน" (Be All to All) จึงทำให้ครูมีความสมดุลระหว่างชีวิตงานและชีวิตด้านอื่นๆ น้อยลง

8. ด้านการเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับสังคม ครูโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตรมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการร่วมทำกิจกรรมประสานงานของสังคมชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากครูมีภาระงานในความรับผิดชอบมาก ทำให้ทำงานสัมพันธ์กับสังคมได้อย่างไม่เต็มที่

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง "คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร เขตกรุงเทพมหานคร" ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเป็น 2 แนวทาง ดังนี้

1. การนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านการได้ค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ ควรจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะอาชีพครูเป็นอาชีพที่เสียสละ ในปัจจุบันนี้การทำงานของครูไม่เพียงแต่ทำการสอนเพียงอย่างเดียว หากครูต้องมีการรับผิดชอบในงานอื่นๆ ดังนั้นโอกาสที่ครูจะมีเวลาไปหารายได้พิเศษจึงเป็นไปได้ยาก รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรให้การสนับสนุนครู ในเรื่องค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ เพื่อให้ครูมีรายได้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน มีความพึงพอใจ และทำให้เกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มุ่งมั่นที่จะทำงานอย่างเต็มที่ มีขวัญและกำลังใจมากขึ้น สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของงานรวมทั้งการส่งผลความสำเร็จให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีเวลาให้กับครูเพื่อให้มีความสมดุลในชีวิตเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ และในด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคลควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อศึกษาดูงานโดยให้การสนับสนุนครูผู้สอนได้มีโอกาสศึกษาดูงานอย่างทั่วถึง

2. การทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาในประเด็นของปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพชีวิตในการทำงานเพียงประเด็นเดียว ดังนั้นในครั้งต่อไปหากจะมีการทำวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ จึงควรที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงาน ความคาดหวัง และคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนเครือภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร เขตกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรจะทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนเครือภคินีเซนต์ปอลเดอ ชาร์ตร เขตกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้นำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ครูมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีขึ้น

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ อยู่ขวัญ. (2547). การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าไปรษณีย์.
- เชษฐาไชยเดช. (2550). คุณภาพชีวิตการทำงานของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในสถานศึกษาคาทอลิก. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทัศนาศาสตร์. (2539). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพพระยาสันช้างอุตสาหกรรมกรมอาชีวศึกษา. ปริญญาโททางการศึกษาระดับปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Best, J. W. (1978). *Research in Education*. Englewood cliffs, New Jersey : Prentice-Hall.

Cascio, W.F. (2003). *Managing Human Resources : Productivity, Quality of Work Life, Profits*. McGraw-Hill.

Herzberg, F. (1964). *The Motivation-Hygiene Concept and Problems of Manpower Personal Administration*. Cleveland : World Publishing.

Huse, E. Cummings. (1985). *Organization Development and Change*. New York : West Publishing.

Walton, E. R. (1975) *The quality of Working Life*. New York : A Division of MacMillan Publishing.